

Xavier Bobés: Osud je součástí naší práce

Xavier Bobés

Inscenace Xaviera Bobése je takovou stálící letošního festivalu. Představení beze slov jsou totiž určena jen pro velmi omezené množství diváků, kteří usednou do jedné z kanceláří pod střechou Divadla Alfa, a tak se Věci snadno zapomenutelné budou hrát v několika reprízách každý festivalový den.

Ve festivalovém katalogu se o inscenaci mluví jako o seanci. Těší vás to označení?

Je to velmi intimní představení pro pět diváků, takže se postupně stává trochu až rituálem. A diváci mohou skutečně prožít „seanci“, která se třeba propojí s jejich osobními vzpomínkami či artefakty. Mám rád, když skrze mne promlouvají věci či materiál, který držím v dlaních, když se vyjeví schopnost objektů mluvit o naší historii a běžných každodenních úkonech, které o nás vypovídají víc než cokoli jiného. Je to performance, je to divadlo, je to rituál.

Výchozí inspirací pro vznik inscenace byl deník z roku 1942, který jste objevil ve vetešnictví. Přicházejí k vám takové předměty často? Hledáte je i aktivně?

Zvědavost jde ruku v ruce s překvapením, takže se snažím mít oči otevřené, kdykoliv cítím, že mě to k něčemu intuitivně táhne. V nalezení toho de-

níku musela být nějaká magie, protože se vztahuje k mojí rodině víc, než jsem si vůbec myslel. Ale možná že bych objevil i spoustu jiných objektů, kdyby mě to tehdy táhlo jinam. Myslím, že osud je běžnou součástí naší práce, hraní si s životními možnostmi, možnostmi tvorby.

A jak je to v tomhle ohledu s tématy? Četla jsem, že jste byl pro tuhle inscenaci rokem 1942 vysloveně zasažen.

To byl. Ale abyste se dozvěděla proč, musíte přijít na představení. Nemohu to prozradit. Moment překvapení je pro Věci snadno zapomenutelné zcela zásadní. Inspirace může přijít od objektu, ten je ale vždy ve vztahu k něčemu, co si člověk nosí v sobě. V případě Věcí snadno zapomenutelných jsem chtěl mluvit o historii, rodině a osobních artefaktech. Chtěl jsem na tom pracovat sám a chtěl jsem si zachovat absolutní svobodu pohybu. Pochopil jsem, že ruce mohou být svobodné jedině, když mají k dispozici celé jeviště.

Jak následně inscenace vznikala?

Vždycky přemýšlím rukama. Snažím se je neustále zaměstnávat, zatímco se mi hlavou převaluje nápad. Většinou totiž nemám tušení, co se vlastně přihodí. To samotné objekty a jejich způsoby, kterými se projevují, mi dávají odpovědi. Musím si

Editorial

Všechno nejlepší!

Je to takové zaklínadlo různých žádostí a oficiálních formulářů či anotací: networking. Je to způsob, jak vznešeně říci, že se na festival jedeme potkat s ostatními, popovídat si s přáteli a tu a tam cinknout svojí skleničkou o skleničku někoho do té doby neznámého. Po nevyžádané pauze v roce 2020 se všichni konečně opět setkáváme na Skupově Plzni – zejména tedy ve stanu za divadlem. Už to samo o sobě by mohlo být důvodem k oslavě. Jenže je rok 2022 a ten s sebou nese řadu významných jubileí, které nám dávají spoustu příjemných záminek k veselí a případně i k tomu cinkání skleničkami. První letošní oslavenkyně je právě Skupova Plzeň. Její první ročník se konal v lednu roku 1967, takže této dámě je letos 55 let. Tohle výročí pak jde ruku v ruce s nedožitými 130. narozeninami Josefa Skupy, bez kterého by byla Skupova Plzeň – logicky – poloviční. Byla by to jenom Plzeň a navíc by ji už ani nešlo tak familiárně zkracovat. Ze Skupovky či Skupajdy by byla v lepším případě jen Plznička. A i když pro bujaré oslavy s přáteli by to asi taky fungovalo, české loutkářství by přišlo o hodně.

Adéla Vondráková

hrát, být trpělivý a postupně rozkrývat krůček za krůčkem proč mi připadají tak živé. Když mohu, snažím se pracovat co nejsoustředěněji. Rozptylování se je v procesu zkoumání nebezpečné. Jakmile intuice začne otevírat dveře možností, je důležité, aby člověk zůstal pozorný a nenechal si ujít příležitost pochopit to nevědomé. Hru pak prokládám psaním. Zapisuji si návrhy akcí a nápady, stále ale hledám nové věci a propojení, nové způsoby manipulace s objekty, jejich instalace či postavení v prostoru. A tak se postupně rodí dramaturgie inscenací. Trvá to měsíce, někdy dokonce rok nebo

pokračování na straně 2

pokračování ze strany 1

i více. Záleží na schopnosti udržet soustředění na celý proces i na spoustě dalších věcí.

Je to pro vás rutinní proces, nebo pokaždé tvoříte jinak?

Každá tvorba je jiná, ale některé prvky se opakují. Je velmi důležité mít zaběhnutou nějakou rutinu. Dá se to přirovnat k psaní: potřebujete spou-

tu hodinu na to, abyste si představovali možnosti a zapisovali je. Já jen nepíšu perem, ale pohybem objektů v prostoru. Pro mne psaní přijde později. Důvěřuji objektům, důvěřuji intuici a důvěřuji času, který potřebuji, abych nechal odhalit to, co jsem nemohl pochopit hned na začátku. Myslím, že takový proces tvorby je docela běžný pro většinu umělců.

Adéla Vondráková

Porota 34. Skupovy Plzně

Skupova Plzeň je soutěžní festival, takže je zakončuje slavnostní předání cen. Porota samozřejmě vždy zformuluje důvody svých rozhodnutí v závěrečném slově, nicméně pro všechny nedočkavé a pro ty, kteří stejně jako já už v průběhu festivalu tipují vítěze, jsem se porotců zeptala na několik jednoduchých otázek o jejich vztahu k divadlu. Podrobné medailonky jednotlivých porotců najdete ve festivalovém katalogu.

Kdybyste si museli vybrat mezi alternativním a loutkovým divadlem, které byste si zvolil/a?

Bára Hubená: Vybrala bych si alternativní loutkové divadlo.

Anna Vášová: To loutkové. Loutky dokážou úžasně hrát. Na jevišti i ve filmu.

Karel Kratochvíl: Jak nás učil na DAMU Jan Borana, existuje jen dobré a špatné divadlo. A já volím samozřejmě to dobré, ať už se samo identifikuje jako pes, kočka nebo kočkopes.

Zdeněk A. Tichý: Vyhrály by loutky – v mé rodné České Třebové můžete v archivu po LS Marionet najít moje jméno u několika inscenací, kde jsem v dětství vytvořil pár hezkých, zapomenutelných rolí. A vyrostl jsem prakticky na představeních DRAKu, který k nám pravidelně přilétal na hostování. Takže jednou loutkář – navždy loutkář! Ale inspirovala jste mě k nápadu, že by nebylo marné, kdyby Vít Peřina napsal hru „Loutky hrají alternativní divadlo“...

Marek Waszkiel: Nejlepší je alternativní loutkové divadlo.

Věnujete některé ze složek inscenace zvýšenou pozornost?

Bára Hubená: Ne. Zajímá mě divadlo jako celek. Po představení se jdu ale vždy podívat „zblízka“ na práci svých kolegů výtvarníků.

Anna Vášová: Asi příběhu a postavám, ale nejvíc tomu, jestli a čím mě představení osloví.

Karel Kratochvíl: Nejšťastnější jsem, když se všechny složky setkávají v radostné tvorbě a výsledkem je autentická, živá a hravá inscenace.

Zdeněk A. Tichý: Pokud platforma zpravodaje ještě toleruje ryze nekorektní výroky, tak jsou to jednoznačně herečky! V korektní verzi své odpovědi pak mohou konstatovat, že se především řídím tím, jak na mě představení zapůsobí skrze emoce

– čili tím, co je exaktně obtížně měřitelné, pakliže vůbec. Ale tenhle osobní „barometr“ mě málokdy zklamal. Jen se přitom nemůžu nechat příliš strhnout, abych nepřestal sledovat jednotlivé složky inscenace, které jsou pro celkovou reflexi podstatné.

Marek Waszkiel: Síla divadla je v možnostech kombinovat žánry. Dominance literární složky divadlo zabíjí stejně jako dominance složky výtvarné. Divadlo je samostatný umělecký druh.

Je něco, na co jste v divadle alergický/á?

Bára Hubená: Alergická ne, ale nemám ráda diváky – rodiče, kteří nechají své děti pobíhat po jevišti, jíst sušenky v hledišti a natáčejí si představení na mobil.

Anna Vášová: Ne, nebo aspoň myslím, že ne. I když: faleš, nadutost a manipulace mi vadí. Na jevišti i mimo něj.

Karel Kratochvíl: Na vyšší lidi, kteří si zpravidla sedávají přímo přede mě.

Zdeněk A. Tichý: Na nudu, která se vydává za umění. Pseudočarování s šerosvitem a tmou až za hranu viditelnosti, což mě spolehlivě dohání ke spánku. A módní aktivistické trendy, které z divadla vyháňejí divadlo a jejichž propagátoři navíc chtějí, abychom tomu přesto divadlo stále říkali.

Marek Waszkiel: Upovídánost. Ta mě v divadle rozčiluje, ale přímo alergii jsem si na ni ještě nevyvinul.

Co musí inscenace splňovat, abyste odcházeli z divadla spokojeni/a?

Bára Hubená: Především nevšední zážitek.

Anna Vášová: Zaujmut mě.

Karel Kratochvíl: Předně musí bavit tvůrce samotné tak moc, že svou energií nakazí diváky. Nutno ovšem podotknout, že do divadla nepřicházím

s očekáváním „odcházet spokojen“. Kdyby všechny inscenace jen hladily po srsti, byla by to nuda.

Zdeněk A. Tichý: Viz. odpověď č. 2. Plus vše, co a jak se povedlo v daném oboru těm divadelníkům, jejichž výkony letos ocení naše porota.

Marek Waszkiel: Neexistuje univerzální recept na dobré představení. Nastěsí.

Kdy jste se naposled v divadle dojal/a?

Bára Hubená: Naposledy na klauzurách studentů DAMU, kde vyrůstají další fandové a tvůrci nejen loutkového divadla.

Anna Vášová: Asi tři dny po začátku války na Ukrajině jsme byli na Hamletovi v ABC. Herci se naučili ukrajinskou hymnu a zpívali ji při děkovačce. Nešlo neplakat.

Karel Kratochvíl: Dneska.

Zdeněk A. Tichý: Počítají se i pohřby? Nejspíš ne, takže nebudu nikterak přesný ani konkrétní. Ale těch způsobů a projevů dojetí jsem za ty roky, co divadlo potkávám, nasbíral mnoho. Někdy je to jen záblesk během představení, kdy se objeví obraz křehký jako motýlí křídla a já se málem bojím dýchat, aby hned nezmezil... Jindy mé okoralé srdce jhne při pohledu na okouzlené dětské diváky, kteří dočista propadli magii divadla. A sem tam se stane - i když mi to sotva uvěříš, kdo noviny s mými kritikami trhali na kousky – že na konci představení zůstávám chvíli sedět a je mi líto, že už je konec. A vzácně se přihodí, že po rozsvícení v sále hledám způsob, jak nenápadně setřít to, co se mi leskne za brýlemi... Takže sice nebudu konkrétní, ale v divadle mě takřikajíc „dostaly“ jak inscenace divadelnických legend, tak inscenace jejich následovníků včetně těch současných – nejmladších.

Marek Waszkiel: Před několika dny v Tallinnu na Baltic Visual Theater Showcase.

Na co se na Skupově Plzni těšíte?

Bára Hubená: Na obrovskou nálož zážitků a setkání.

Anna Vášová: Na divadlo. A na kolegy.

Karel Kratochvíl: Na lidi, loutky a Plzeň ve všech kombinacích a skupenstvích.

Zdeněk A. Tichý: Na dobré lidi a dobré pivo... No, vlastně taky na dobré divadlo!

Marek Waszkiel: Na české loutkářství. Jak dnes vypadá? Naposledy jsem zde totiž byl v roce 2014.

Udržení intimity

Inscenace *Stín kapradiny* na motivy baladické novely Josefa Čapka, kterou do Plzně přivezlo **Divadlo Lampion z Kladna** se v domácím prostředí hraje pro padesát diváků sedících v těsné blízkosti vyvýšeného pódia, na kterém se odehrává příběh dvou kamarádů, kteří při pytláčení zavraždí hajného. Z nadšeného pytláčení Rudolfa a Václava se stává útek před vykonavatelem spravedlnosti, ale především před vlastním svědomím. První náivita a bezstarostnost štvanců, se postupně mění v úzkost, strach, výčitky svědomí a pocity viny. A svoboda lesa v zajetí vlastní mysli.

Vše se odehrává v omezeném prostoru, který umně skrývá mnoho otvorů, v kterých se postupně objevují a mizí postavy i domy. Na této ploše se z miniaturních plstěných stromů a malých gumových zvířátek zrodí les. Les, který přivábí oba kamarády. Jejich postavy představují velké nože, základní výbava každého pytláka. Střenka jsou nohy a dřevěná rukojeť těla s hlavou. Celá miniaturní loutková výprava ostře kontrastuje s lidskými manipulátory, kteří se na ploše pohybují. Vzniká tak mnoho tragikomických kontrastů, které vytváří

osobitou divadelní poetiku inscenace. Ta doplněna civilním herectvím bez větších emocí a mnoha písničkami zpívanými a capella, zcela nahradí jazykové zážitky z četění Čapkovy předlohy.

I když dnešní zážitek mi zkazilo mnoho nepřesností, kterých se herci na jevišti dopouštěli. Působili trochu jako hrom do police. Loutky padaly, pletly se pod nohama, provázky se zamotávaly. Čím víc chyb, tím horší atmosféra, která je u takového představení důležitá. A já si uvědomil, jak

moc záleží na udržení intimnosti, pro který byla inscenace připravena, ikdyž jako pořadatel festivalu chápu, že představení pro méně než sto diváků, je pro festival problematické. Ale stejně dost často přesvědčuji soubory, aby inscenaci zvládly sehrát i pro větší počet diváků, než je jejich představa. Mnohdy tato snaha vyjde a představení neutrpí zásadnější újmy. Bohužel, to dnešní, alespoň v mých očích, právě velkým hledištěm utrpělo.

-md-

Světloňoš se prošel mimo čas

Publikum je dobře vycvičené. Ve chvíli, kdy sál potemní, šumění hovoru utichá a pozornost se obrací k jevišti. Zhruba hodinu se na něm bude odehrávat něco, co je v programu definováno jako "loutková multimediální performance".

Pomalý rozjezd dění se rychle přelévá v abstraktno. Perforemeři mi jako divadelní recenzentce

připravili těžký úkol. Za pomoci loutek, projekce a živé hudby tvořili atmosféru. Prostor obtěžkaný okamžikem. Každý, kdo měl dost odvahy a síly hledat, v něm mohl nalézt něco jiného. Dění bylo totiž prosto prakticky jakéhokoliv děje a divák měl občas co dělat, aby dokázal udržet pozornost a nenechal se ukolébat pomalým tempem.

Co ale pozornost poutalo, bylo umělecké provedení. Úvod pracoval s projekcí starých fotek (dost možná z dětství samotných účinkujících) a jejich obohacování a doplňování skrze stíny herců. V průběhu performance zase měly poměrně velký prostor loutky. Viděli jsme jich hned několik. Počíná je loutkou-chlapcem, která byla poskládána přímo na jevišti – její stvoření evokovalo narození dítěte a bylo zakončeno nasazením masky s dospělou tváří.

Další byla hrncířská hlína, ze které byla za velkého úsilí zbudována jakási hora (s jeskyní, do které se vešla lidská hlava), a v níž vznikla za zvuků praskání ohně další postava – promítaný chlapec s hlavou jako plamínek, který pobíhal po stěnách a umožňoval hercům rozehrát prostor, do kterého sami nemohli.

Ale celou performance rozhodně ovládla poslední loutka. Komplexní systém elektroniky a mechaniky rozpožbovával hlavu a ruce stvoření, které herec ovládal zevnitř. A to s takovou přesností, že budil dojem skutečného života, nicméně života nevídaného. Protáhlý krk připomínal filmového vetřelce a celá loutka působila podobně tísnivým dojmem.

Trochu tísnivá byla vlastně celá performance. Ve svém zabývání se člověkem totiž brouzdala do temnějších vod a i beze slov se dokázala dostat hluboko do těch, kteří byli ochotni se jí otevřít a přistoupit na hru bez děje a vůbec jakéhokoliv pevného bodu, kterého by se divák mohl chytit.

Františka Ekrťová

Monika Kováčová: Tvar určil svoje pomenovanie, my sme ho rešpektovali

Jméno Moniky Kováčové je spojeno mimo jiné s nezávislým souborem Odivo, který vznikl v roce 2014 a od té doby objel řadu divadelních festivalů na Slovensku, v Česku i dále v zahraničí - třeba právě na Skupově Plzni mohli diváci vidět například inscenaci Láska P a ušeň B už roku 2016. Jednou z domén Moniky Kováčové jako režisérky jsou batolária, jejichž je průkopnicí (režirovala třeba úspěšné Batosnění), tentokrát se však Odivo představí s inscenací určenou pro věkovou kategorii 15+.

Pod režii inscenace Světloňoš jsou podepsáni kromě vás také Mária Danadová a Ivan Martinka. Jak taková trojhlavá režie funguje?

V tomto prípade fungovala veľmi procesuálne a konsenzuálne. V čase a v priestore sa pod vplyvom rôznych okolností vyvíjalo zapojenie jednotlivých hláv do réžijnej zložky. Je to prirodzené, keďže *Svetloňoš* vznikol približne 2 roky.

Vaši takovou již tradiční divadelní souputnicí je Mária Danadová, která nejenom hraje, ale funguje i jako dramaturgyně, spoluautorka námětu či právě spolurežisérka. Jak vypadá vaše spolupráce v Odivu?

Sme úzko previazané. Občas dokonca strácame predstavu o tom, kde končí jedna a začína druhá. Je príjemné v tomto stave fungovať, poskytuje určitý stabilný bod vo vesmíre. A rovnako je príjemné ho niekedy opustiť, venovať sa spoluprácam mimo Odiva. Byť každá za seba a pustiť do života vietor. V rámci Odiva s Majkou obyčajne konzultujeme

všetky detaily počas prípravnej aj inscenačnej fázy, spoločne hľadáme, strácame sa, vrstíme významy a jednotlivé zložky, vzdávame sa obrazov a situácií, ktorým nebolo súdené byť súčasťou celku.

Co pro vás bylo výchozím bodem pro vznik Světloňoše?

Prvotným inšpiračným zdrojom bolo libreto Ivana Martinku, ktoré vyniesol na svetlo sveta a s dôverou ho sprostredkoval našim očiam. *Svetloňoš* sa zrodil z neľahkého obdobia ako kreatúra požívajúca svetlo, túžbu, ambície, dušu, krehkú substanciu, z ktorej je ukaná podstata človeka. Počas skúšobného procesu bol však *Svetloňoš* skôr o hľadani balancu medzi tým tmným a svetlým z nás. Aj temnota sa dá uchopiť a pochopiť ako niečo prirodzené a ľudské, v niektorých momentoch dokonca ako niečo motivujúce, či burcujúce.

A jak pak probíhalo zkoušení?

Skúšanie bolo rozčlenené na niekoľko rezidencií na Slovensku (Divadlo z Pasáže a Záhrada - centrum nezávislej kultúry, Banská Bystrica; Divadlo Pôtoň, Bátorce; Ticho a spol, Bratislava) a v Česku (Industria, Brno). Spoločné stretnutia boli intenzívne, vždy nahustené do niekoľkých týždňov a predelené časom nevyhnutným na vytváranie scenografie a bábok, predelené časom nevyhnutným na usadenie nazbieraného materiálu. A potom nasledovalo destilovanie, vrstvenie, preskupovanie obrazov, citlivý a pracný výber esencií, ktoré rozžijú celok. Paralelne a organicky popri sebe rástli performerská,

hudobná, bábková a multimediálna zložka. To je dôvod, prečo sú vo výsledku tak zrastené. Je nutné poznamenať, že performancia by nevznikla bez množstva ľudí, ktorí obohatili najjužší inscenačný tím: od elektrotechnickej spolupráce, cez IT špecialistu, modelársku supervíziu, stolárske a umelecko-zámočnícke práce, spoluprácu pri výrobe bábok, videotechnickú spoluprácu, až po konzultácie týkajúce sa fototechniky a úpravy fotografií.

Světloňoš měl premiéru koncem srpna 2020.

Je to jeden z „kovidových“ projektů?

Skúšobný proces začal síce už pred pandemiou, ale musíme priznať, že v nemalej miere zasiahla do poslednej fázy. Z praktického pohľadu sa to odrazilo na nedostupnosti komponentov, na neskorších dodávkach materiálov a techniky, na presune rezidencií. Z ľudského pohľadu sme sa ocitli v zóne neistoty. Nariadenie striedalo nariadenie a pravidlá hry sa menili zo dňa na deň. Hľadanie svetla v temnotách teda nepredpokladaným spôsobom zarezovalo aj s našim vtedajším vnútorným rozpoložením. A intenzívne sa ukázala najmä potreba nevzdať sa.

O Světloňošovi mluvíte jako o performance, vyhýbáte se označení inscenace záměrně?

Spojenie slov a ich poradie najpresnejšie vyjadrovalo výsledok našich hľadani, takže s nadsádzkou môžeme povedať, že si samotný tvar určil svoje pomenovanie a my sme ho už len rešpektovali.

Adéla Vondráková

Přes řeky, lesy a pole

Filemon aneb OzlomKŘŘK domov aneb Plyšový žabák Filemon doprovázen dvěma ovčimi sourozenci vyráží na cestu za nalezením svého domova, jen netuší, že ten pravý domov právě opouští. Pohádka o dobrodružství žabáka a jeho vlnitých přátel je nadneseně pohádkou, kterou napsal sám život.

Filemon má sen, za kterým se žene přes husté lesy, pole a řeky a nikdo mu jej za žádnou cenu nevymluví. Je dokonce schopný pro svůj cíl opustit své nejdraší přátele. Musí dojít až na konec, aby pochopil, že tudy jeho cesta nevede a že se celou dobu hnal za něčím, co měl před chvílí na dosah ruky. Žabák je prototypem svého mladého publika – je nebojácný, spontánní, hravý a nezkušený. Za to jeho ovčí doprovod je zde velkým vzorem – přátel až za hrob, kteří jsou schopni pro blaho přítele zdolávat své největší strachy – přejít přes řeku nebo čelit nepříteli. I když se jedná o plyšové

hračky, žijí život rovnocenný tomu lidskému, život plný nástrah a zvratů.

Motiv cesty je velkou atrakcí. Nejen že se neustále mění prostor příběhu, proměňuje se i reálné místo jevištní akce. Z pravé strany domova se přesouváme nalevo do strašidelného lesa, pak přes střed do vodní krajiny a stále dál. Rozmanitost prostředí je podpořena i pohyblivou scénografií a objekty, které ožívají a berou na sebe podoby jiných subjektů. I přes mnoho podnětů pramenících z rozsáhlého pohybu loutek, herců, z pestrosti materiálů a objektů, jednoduše z neustálé změny nabízí inscenace celistvý zážitek. Důmyslně vybudovaná struktura příběhu i hravá forma jevištního zpracování tak baví nejen děti, ale i dospělé.

Osobně mě zaujala práce s vodou jako s materiálem, který by se dal považovat za jednoduchý, tekutý, všem známý a možná divácky nezáživný. Avšak nepřestane mě překvapovat, jaké vlastnosti

voda na jevišti má a jak lze s nimi poutavě zacházet. Herci jednoduše upozornili na její průsvitnost, tekutost, tíhu, schopnost proudění i změny tlaku tím, že ji nalili do igelitových sáčků a dali jí tak možnost se plně projevit. Propíchnutím pytlíku a jeho stlačením voda velmi účinně aktivizovala diváky v prvních řadách. Sáčky s vodou dále představovaly řeku, vlny nebo světélkující ryby. Voda doprovázela celé představení ať už uzavřená v sáčku, v míse snímaná živou kamerou, ve formě rosy na skle nebo jako metafora. Divím se, že žabáka nenapadlo hledat svůj nový domov ve vodě, kterou napříč inscenací tak intenzívně opěvoval.

Paolína Drmková

Náš malý český Hamilton

Největším hitem západního divadla současnosti je muzikál Hamilton, kterému se podařilo získat rekordní množství divadelních cen. Je to vpravdě geniální muzikálová inscenace, která svou formou povstává z americké tradice hudebního divadla a přitom mluví zcela současným jazykem (hip-hopovým). Je to inscenace tematizující vznik USA jako suverénního státu, vlastenectví a v jejím středu stojí touha převyprávět příběh Alexandra Hamiltona, protože na některé osobnosti národ prostě nesmí zapomenout. Bratři naděje co do formy nemají s Hamiltonem společného naprosto nic. Přesto jsou jeho českou obdobou.

Bratři naděje vyprávějí příběh o vzniku republiky a jsou navíc i platným příspěvkem do diskuze o vlastenectví - o tom slově, které se v současnosti tak nesmyslně a hloupě nadužívá. Od počátku, kdy pokladní na nádraží českoslovenští legionáři moc nezajímají a herci se obracejí s otázkami do publika, tematizují Bratři naděje i zapomenutlivost lidstva či jakousi laxnost společnosti k obětem našich předků. Stejně jako Lin Manuel Miranda se i čeští tvůrci Jakub Kopecký (námět, scéna a loutky), Jan Jirků (scénář a režie) a Iva Kopecká (dramaturgie) vydávají na cestu za osvětou svého publika, jež vede přes sugestivně podaný příběh z historie, který je však formou adaptován pro současného diváka.

Inscenace určená pro diváky od devíti let ale představuje nejen československé legionáře a působivě (mj. za pomoci stínového divadla) přiblíží první světovou válku, má v sobě i řadu nápadů, které zvláště ocení diváci trochu poznamenaní českou loutkářskou historií. Předně, Bratři naděje uvádějí na scénu loutkáře Kopecké - bratry Matěje, An-

tonína, Vojtěcha a Jindřicha - kteří jsou pro mnohé synonymem českého loutkářství. Také zpracování postav Smrti, Čerta a Kašpárka, kteří diváky i postavy příběhem provázejí, pomocí celohlavových masek doplněných odpovídajícím kostýmem zřetelně vychází z podoby alšovek.

V inscenaci se mísí několik loutkářských principů a technik. Zatímco Kopecké hrají herci činoherně, jejich vzpomínky se odehrávají v (téměř) černobílém provedení stínového divadla. Všudypřítomné a tradiční marionety jsou tentokrát proměněny v monstrózní postavy (masky jsou obří, herci mají oči zhruba na úrovni čelistí), které oscilují mezi zvoňivými postavkami a groteskně hrůznými přízraky.

Stejně jako muzikálový Hamilton mluvící jazykem americkému divadlu a publiku nejvlastnějším, Bratři naděje mluví českou divadelní mateřštinou: naším „rodným“ divadlem je bezesporu divadlo loutkové. Nepokoušej se však o pietní rekonstrukci staré formy, vytvářejí ryze současný tvar se zřetelnou ozvěnou minulosti. Jsou navíc rafinovaným a dokonale vystaveným režijně-dramaturgickým systémem motivů a znaků, kde nic není zbytečné a všechno má svůj důvod. Bratři naděje jsou zcela jistě jednou z nelepších inscenací sezony. A i když na Broadway to má Minor daleko, v našem českém rybníčku si zaslouží minimálně stejný ohlas.

Adéla Vondráková

UNIMA opět doma

Zatímco my přebíháme z jednoho divadelního sálu do druhého a nic jiného pro nás v tuhle chvíli vlastně neexistuje, nedaleko se odehrává v podstatě historická událost. Po třiceti letech v Česku opět zasedá exekutiva mezinárodní organizace sdružující loutkáře celého světa UNIMA. Organizace založená roku 1929 v Československu v současnosti čítající něco kolem 7000 členů se tak vlastně, dalo by se říci, vrací domů. Zeptala jsem se proto přítomných zástupců exekutivy UNIMA, co pro ně UNIMA znamená a čím by měla být do budoucna.

Livia Kroflin: V mých očích je UNIMA o přátelství, vzájemném porozumění a respektu, poznávání a respektování jiných kultur, zkoumání našeho krásného oboru a o práci pro loutkáře. Nemáme se ptát, co může UNIMA udělat pro mě, ale co já mohu udělat pro loutkářství.

Simona Chalupová: Pro mne je teď česká UNIMA jedním velkým otazníkem: jakým způsobem může nevládní organizace dostat svým úkolům, kterými jsou organizovat kongresy, přednášky, festivaly, výstavy a soutěže a udělovat záštitu UNIMA? Jakým způsobem na všechno výše uvedené může UNIMA sama, myslím české středisko, shánět finance a organizátory a čas? Odpověď zatím neznám. Doposud to bylo tak, že všechny ty akce pořádaly organizace, spolky či lidé, kteří jsou přirozeně členy českého střediska, protože mají loutkové divadlo rádi, či je jejich profesí, popřípadě je s loutkovým světem jejich profese propojena. UNIMA přijímala záštitu nad vším tím děním, pokud o ni někdo požádal. Možná to tak má zůstat. Nebo také ne. Je to na větší debatu ve výboru českého střediska a následně i debatu na valné hromadě. Úkoly stanovené ve statusu UNIMA jsou velmi ambiciózní, široké a náročné. V realu to vypadá tak, že všech-

no to, co úkoly obsahují, se zcela přirozeně děje samo o sobě (popřípadě neděje) a i to má dobrý důvod. UNIMA by totiž musela být - pokud by sama chtěla všechny své úkoly plnit - nikoliv nevládní organizací ale kolosem, který by byl jak školou, tak výzkumným ústavem, odbornou redakcí, organizátorem festivalů, pořadatelem výstav. České středisko UNIMA je vděčné všem, kteří jsou jeho členy a všechnu tu práci dělají a k tomu podle všeho ještě s láskou. Možná je budoucnost UNIMA v tom, že se stane otevřenou platformou pro vzájemné sdělování všeho, co se v oboru děje.

Tito Lorenice: Lidské hodnoty, které byly základem naší instituce, platí dnes více než kdy jindy. I tak ale věřím, že modernizace naší organizace a posílení její internacionalizace by mělo být stejně důležité jako udržování a posilování těchto hodnot.

Karen Smith: Lásky k loutkářství je to, co členy UNIMA spojuje. Ať už člověk žije na severu nebo na jihu, na východě nebo na západě, všude existuje nějaká forma divadla s loutkami nebo maskami. Je toho tolik, co můžeme získat studiem našich tradic a kultur – jen se podívejte na online encyklopedii UNIMA na <http://wepa.unima.org>. Členové UNIMA mají možnost spolupracovat a rozvíjet svůj um mnoha způsoby - třeba se mohou učit jeden od druhého, absolvovat různé loutkářské workshopy, pracovat na společných projektech. Pro mne osobně jsou ale důležitá i dlouholetá přátelství, která v UNIMA vznikla a která UNIMA živila. Členství v UNIMA jako nějaký specializovaný klub otevírá možnosti ke spolupracím, vědomostem a k přátelství. Za 93 let existence UNIMA se, podle mého názoru, její účel nijak zvlášť nezměnil: stále je jím snaha, aby se milovníci a tvůrci loutkářství pravidelně setkávali, kdykoli a kdekoli je to možné; aby spolupracovali; tvořili společně a učili se jeden od druhého; aby obohacovali loutkářství o nové impulzy.

Dimitri Jageneau: Naše organizace nikdy neměla takový význam jako v době, ve které nyní žijeme – války, bariéry, kulturní nedorozumění jsou značné. Je potřeba vést dialog skrze naše umění, umění loutkářství, je potřeba rozzářit naše oči a tváře a nenechat svět napospas nihilismu a mocenských bojů. Naše organizace neustále hledá způsoby jak se modernizovat, nebo alespoň znovu zformulovat své poslání. Většina podobných organizací má nějaké své jistoty, UNIMA ne. Neustále o ní totiž diskutujeme, to je to, co děláme, na všech těch setkáních po světě. Je jen málo divadelních organizací, které mají takový reálný dopad na svůj obor. Bez UNIMA by pravděpodobně neměly loutkové školy takovou váhu, stejně by na tom byly mnohé mezinárodní festivaly, které vedli významní členové naší organizace. Bez UNIMA by nevznikla ta velkolepá encyklopedie. Loutkáři jsou k UNIMA velmi kritičtí, stejně jako naši členové – ale všichni by si přáli jedině, aby UNIMA byla lepší, než je, aby byla aktivnější. UNIMA je politická organizace, která ale překračuje rámec politiky a usiluje o autonomii a nezávislost umění a ducha. Naše organizace je potřeba víc než kdy jindy, protože v sobě nese nejen hodnoty ale i sny.

-ou-

Program

Čtvrtek 9. června 2022

9:30/17:00

Divadlo Alfa – klub Ahoj

Kankuro!, Myší sumo

10:30

Divadlo Alfa – Velký sál

Putování dobrého Hanse Böhma Evropou

11:30/17:00

Divadlo Alfa – Kancelář

Věci snadno zapomenuté

13:00

Nové divadlo DJKT – Malá scéna

Hamlet on the road

13:00/15:30

Divadlo Alfa – Zkušebna

Dinopera

17:00

DEPO 2015

And Who Is Useless Now?

18:30

Moving Station

Nekonečná láska (Hatenashi)

20:00

Divadlo Alfa – Velký sál

Expedice: Má láska

21:30

Divadlo Alfa – Zahradka

Koncert

Zahájení festivalu

foto z koncertu Ondřej Nekola, ostatní M. Drtina

Skupa's Daily 2022 – Zpravodaj festivalu Skupova Plzeň 2022 vydává Divadlo Alfa – příspěvková organizace, Rokycanská 7, 312 00, Plzeň. **Redakce:** Adéla Vondráková (šéfredaktorka), Michaela Čajkovičová, Pavlína Drnková, Františka Ekrtová, David Ficek, Lukáš Horn, Jan Křeček, Eliška Peřichová, Alexandra Reljičová, Zuzana Suchá, Julie Vaňková, Michal Drtina (sazba a foto).